Two Un. Hebr.
B' W-wa

שנײדט-אויס די קופאָנען אויף אומזיסטע פאָטאָגראַפיעס!

№ 8 (130) פיערטער יאהרגאנג פרײז 25 גר. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Kaliszer Leben

Grzybowska 26/28

אבאנאמענטס-פרײז אין פוילען—1 זל. א חודש אויסלאנד—50 סענט פאר 3 חדשים. — אנאנסען-פרײז: א מילים. שורה ערשטע זײט—50 גר. אין טעקסט—75 „ לעצטע זײט—30 „ — דער אנאנסען-טעיל האלט 6 שפאלטען.	# קאלישער לעבען	די רעדאקציע און אדמיניסטראציע איז טעטיג: יעדען טאג פון 11—1 און פון 5—7. — פאר'ן אינהאלט, טערמין און ארט פון אנאנסען און קאמוניקאטען, איז די רעדאקציע נישט פעראנטווארטליך. — ליכט-צינדען: 4.45 — רעדאקטאר: מ. ווארשאווסקי ליט. רעד.: ה. מאלניק.

אומפארטייאיש וואכענבלאט פאר קאליש און אומגעגענד.

Kalisz, 21 lutego 1930 r. | Kalisz, Szopena 3 :אדרעס Skrz. poczt. 186. | קאליש, פרייטאג פ' יתרו, כ"ג שבט תר"צ

Dr. med. **R. LUBELSKI**
האט זיך איבערגעצויגען אויף
NARUTOWICZA № 1
(Róg Marsz. Piłsudskiego
dom p. Kowalskiego)

רערטיט דריקען מיר אויס אונזער טיעפסטען
דאנק
אלע קרובים, שכנים און פריינד, וועלכע האבען ארויס-געוויזען זייער מיטלײדס-געפיהל, און אבגעגעבען דעם לעצטען כבוד מיין אונפערגעסליכער פרוי און אונ-זער הײסגעליעבטער **מוטער**
האשה הצנועה והישרה
מרת **ג'יטעל** נ"ע אשת ר' **צבי ארי'** נ"י
מיראנץ
די אין טיעפען טרויער פערבליבענע
מאַן, איידעם, שנור
און **קינדער.**

Wyrażamy współczucie nauczycielce naszej p. **Bronisławie Szlumperowej,** z powodu śmierci B. P. Jej
MATKI
Uczenice Szkoły „CHAWACELES"

Koleżance p. **Bronisławie Szlumperowej** z powodu śmierci B. P. Jej
MATKI
głębokie współczucie wyrażają
Kierowniczka i grono
Nauczycielskie Szkoły
„CHAWACELES"

מיר דריקען אויס אונזער טיעפסטען מיטגעפיהל אונזער לערערין פר' **בראַניא שלומפער** צום טויט פון איהר הײס-געליבטער **מוטער** נ"ע
זאל זי נאט טרייסטען!
שילערינס פון פאך-קורס ביי דער ארגאניזאציע
„בנות אגודת ישראל" אין קאליש.

צו די תנאים פון אונזער חבר **אהרן קרול**
מיט ח'טע **העלא סקערסאבאלסקא**
ווינשען מיר ‎ הארציגען מזל טוב.
מיט טוי'ן און ספארט גרוס
פערוואלטונג און טורן-קאמיסיע פון י. ט. ס. ק.
אין קאליש

צו דער פערלאבונג פון פר"ל **העלא סקער-סאבאלסקא** מיט ה' **אהרן קרול,** ווינשען א בליהענדע צוקונפט
עוריעל ענגלענדער און פרוי

אונזער פריינד **צלל לײזעראוויטש** צו זיין חתונה מיט פר"ל **גוטשא העלפאנד,** ווינשען מיר א הארציגען מזל-טוב און א גליקליכע צוקונפט.
ס. גרינבוים און מ. זאקס.

25.000
portretów darmo
postanowiliśmy rozdać
między Sz. Klijentelę
UWAGA!
Każdemu bez wyjątku dodajemy
DO 6 POCZTÓWEK
duży portret darmo
CENA:
6 pocztówek od zł. 5
PASZPORTOWE FOTOGRAFJE NA POCZEKANIU
Zakład Fotograficzny p. t.
„ENGEL"
KALISZ, NIECAŁA 12 - TELEFON 67
wejście z parku.
Nagrodzony listem pochwalnym
przez Marsz. Józefa Piłsudskiego.

p. SZLUMPEROWEJ z powodu
śmierci Jej
MATKI
wyrażamy współczucie
Kierowniczka i Nauczyciele
Szkoły „Familijnej"

צו דער חתונה פון אונזער פריינד **יחזקאל פע-רעלבערג** מיט פר"ל **דזיאלאווסקא,** ווינשען מיר א הארציגען מזל טוב און א גליקליכעס צוזאמען לעבען
אברהם נחום קאלטאן
אברהם וואלקאוויטש
קיפמאן איצקאוויטש

מזל טוב דיר **יחזקאל פערעלבערג** צו דיין חתונה מיט פר"ל **פראניא דזיאלאווסקא,** פון טיעפען הארצען ווינשען מיר א גליקליכע צוקונפט און א הארמאנישען צוזאמען לעבען
פישעל שפאלענדער
בעריש מארעק

א הערצליכען מזל-טוב ווינשען מיר פר"ל **שרה'טשע לעווי** צו דער פערלאבונג מיט ה' **מענדל זשיכלינסקי** (קלאדראווע).
פאמיליע טויבע
קלאדראווע.

א הערצליכען מזל טוב אונזער חשוב'ען חבר **פיוויש נתן העבער** (סטאווישין) צו זיין פערלאבונג מיט פר"ל **חנה רחל מאראוויטש** (טורעק) ווינשען
ג. ווילטשינסקי און כלה.

כשר! ◆ וויכטיג פאר קאלישער און פרעמדע!
געשמאקע, הײמישע **פריהשטיקען, מיטאגען** און **קאלאציעס**
צו די בילינסטע פרייזען, נאר אין רעסטאראן פון
מ. טרויבע, נאַדוואַרנאַ 8
פארטער, נעבען דער אויטאבוסען-סטאציע.

יודישער האנדווערקער-פעראיין
אין קאליש, אל. יוזעפיני 21.
שבת ד. 22 ד. ח., פינקטליך 6 אוו.
קומט פאר אין לאקאל פון פליישער-פעראיין, שאפענא 12
די פארטזעצונג פון דער יעהרליכער
אלגעמיינער פערזאמלונג
טאג-ארדנונג: 11) וואהלען פון א פערוואלטונג, רעוויזיאנס-קאמיסיע און שידס-געריכט. 12) פרייע פארשלאגען.
דאס פרעזידיום
פון דער אלג. פערזאמלונג.
בעמערקונג: לויט'ן בעשלוס פון דער פלענאר-זיצונג פון 22.1 ד. י., וועלען נאר צוגעלאזט ווערען צו דער פערז. אזעלכע מיטגלידער, וועלכע האבען זייער מיטגלידס-ביטראג ערלע-דיגט ביזן 1.11 1929. דעם מיטגל.-אבצאהל קען מען אויך ערלעדיגען ביים איינגאנג אויף דער פערזאמלונג.

Za uczczenie
B. P.
SALOMONA SANDERA
przez ufundowanie w gmachu Gminy Żydowskiej, wiecznej tablicy pamiątkowej w dniu 1 rocznicy Jego zgonu, za miłe, pełne uznania wspomnienie wyrażone w słowach pp.: Adera, Traubego, Gutfreunda i Bukiego — składają z głębi serca serdeczne PODZIĘKOWANIE Żona i Córka.

פלאַטניק אדער פליטה'ניק

יערעס יאחר, בעת'ן אויסטאס פונ'ם אומזאץ - שטייער, ווערט די צייט אנגערופען, אלס דער יום־הדין פונ'ם סוחר'טום און האנדווערקערטום אין פוילען. דעלעגאציעס פערשידענע פלעגען בעזוכען מיניסטארען און שטייער־בעאמטע, מען פלעגט בעקומען צוקער־זיסע הבטחות, אבער געבליבען איז שטענדיג ביים... אל־טען. דער אויסטאס איז געווארען פערגרעסערט און דער פלאטניק האט געקרעכצט און געצאהלט.

ס'האבען נישט געפועלט די אלע הימעל־שרייענדע פראָ־טעסט־רעזאלוציעס געגען אט דעם נישט בערעכטיגטען שטייער. ס'איז געווען פערפאלען. דער מלוכה־בורושעט האט געמוזט גע־רעקט ווערען.

צום היינטיגען טאג אבער, לאזט זיך שוין אפילו מערקען א גרעסערע געגנערשאפט צו דעם מין שטייער. מען האט עס שוין געהערט אויך פון אנדערע רעפּאָטאטען, אחוץ די יודישע, אז עס גראבט אונטער דעם האנדעל און וועט פערפאהרען אויף דעם פערדעל וועט מען נישט... און דאך איז אומזאץ שטייער געהע־כערט געווארען מיט 25 מיליאן מעהר ווי פאר א יאהרען.

ווי רופט מען דאס?

ס'איז טאקי שווער א נאמען צו געבען.

די ענינים אבער, וועלען מיר איבערלאזען פאר די גרויסע פאליטיקער און מיר וועלען דא בעמערקען צום אויסטאס ביי אונז אין שטארט.

וואס דער אמת, וואלט נעדארפט גענצליך איבעריג זיין די אויפקלערונגען, ווייל קינדער אין די וויגען ווייסען ווענען דעם קאטאסטראפאלען עקאנאמישען מצב פון יאהר 1929. דער מסחר און די פערדינסטען זענען בליץ שנעל געלאפען בארג אראפ. דאנענען ושע זענען מיט אן'אונגעהויערע שנעלקייט געשטיגען די פראטעסטען בארג ארויף, ס'איז געווארען א פערכישפט ראד, וואו איינער שלעפט מיט א סך און לאנג וועט עס רויערן, ביז זיי וועלען אומשטאנד זיין זיך צוריק צו שטעלען. אמת טאקי, דאס די שטייער־אמטען ווילען דערפון נישט וויסען און אין די ביכער מאקסען די שטייערן־חובות ווי אין די אלטע גוטע צייטען.

איינס דארף מען וויסען און דאס איז דער טרויעריגער אמת; אז צום היינטיגען טאג זענען שוין נישט פערהאן קיין פלאַטניקעס נור פ ל י ט ה ' נ י ק ע ס.

אין דער ערשטער רייה, דארף מען ווי ווייט מעגליך זעהן צו בעפרייען פון דער לאסט דעם קליינהענדלער און האנדווערקער. זייער לייזונג אויף די מערק איז פונ'ם פויער און ארבייטער. ביי די קונים איז די קויף־קראפט היינט ביז א מינימום. ביים פויער, ווייל די פרייזען אויף תבואה זענען זעהר געפאלען און ביים אר־בייטער, ווייל ער איז ארבייטסלאז. דער הענדלער און האנדווער־קער האט געמוזט פער'משכנ'ען די סחורה כדי ברויט צו קויפען. אבער לייזען — דאס געווים נישט — ווייל ס'איז געווען ביי וועמען.

אזוי איז געווים אויך נישט בעסער ביים הורטאווניק און פאבריקאנט.

זאלען זשע דאס געדענקען די מיטגלידער פון די שאצונגס־קאמיסיעס.

מ. ווארשאווסקי.

ווichtיג פאר אלע

איך גיב צו וויסען, דאס איך האב געעפענט אויף 11 ליסטאפאד (אלטער־מארק) 25 (ראג פיעקארסקא), א

מעכאנישע־ ווערקשטעל

ווי ס'ווערט אנגענומען צו רעפערירען ניי־מאשינען שרייב - מאשינען, פאטעפאנען, פרימוסען א. ד. ג. מיט גאראנטיע. צונעגליכע פרייזען.

ג. ה. גראהמאן

די גאולה קומט... / קליינער פעליעטאן

אין בן דוד בא
אלא בדור שכלו זכאי.
או בדור שכלו חייב...

אויב ס'איז טאקע אמת, אז משיח וועט קומען נאר אין אזא דור, ווען מיר אלע וועלען זיין זכאי, קרישטאל־ריין פון זינד, אדער כולו חייב, ווען אלע וועלען מיר זיין שולדיג — זאג איך בפירוש, יודען, אז נישט קלאגען דארפט איהר אויף דער ביטערע צייט, נור פערקעהרט פרעהליך און מיט האפנונג דערווארטען די גרויסע שעה, וואס דארף אויף איך קומען. איהר דארפט נור זעהען, אז איהר לעגט זיך שלאפען, זאלט איהר ארונטערדרוקען אונטערן קישען דעם טלית און תפילין. טאמער גיט מען אייך א רוף, זאלט איהר שטענדיג זיין גרייט אין וועג אריין...

און אז א ליאדע טאג וועט דאס געשעהן — אין דעם זעהט איהר, איז נישטא וואס צו צווייפלען. נור רעדט זיך נישט איין, אז משיח קומט צו אייך, ווייל איהר זענט דאס כולו זכאי, פער־קעהרט א שעהן פנים וואלטען מיר דאס געהאט, ווען מיר וועלעןווארטען, אז משיח זאל צו אונז קומען ווען מיר. וועלען זיין לויטער מצוות. נישט איין יאהר־הונדערט וואלט אוועק און עס וואלט דוכט זיך, קיינמאל קיין סוף נישט גענומען. דען, ווען איך, למשל, בין נאך פון מיין מאמעס בויך ארויס, האב איך באלד פערשטא־נען, אז מיין פלאץ איז ביי דער סעקטע „כולו חייב". און זאגט מיר טאקע, איך בעט אייך, ווער איז היינט נישט שולדיג? מילא פון די סוחרים איז דאך אפגערעדט, איך מיין, טאקע נור א דאנק זיי ווערט שטארק צוגעאיילט דאס ביאת המשיח. ווייזט מיר, אדרבה היינטיגע צייטען א סוחר אהן א פראטעסטעל, אהן א באנקראטעל?

א חוץ דעם, צי קען איך אייך דען אויסרעכענען אלץ וואס געהער צו כלו חייב? וויפיעל טאטעס זענען שולדיג נרנם זייערע איידעמס? וויפיעל בעלי־בתים זענען שולדיג חודש־אפצאהל די פילאנטראפישע אינסטיטוציעס און מ'זעהט כיי זיי קיין גראשען נישט? וויפיעל איז מען דאס שולדיג די לעהרער פון דער פאלקס־שולע און פון דער גימנאזיע, וויפיעל איז מען שולדיג דער רע־דאקציע?

מיט איין ווארט ס'איז כלו חייב, נאך א טאג — און מיר זענען ביי דער ישועה. איין זאך קימערט מיך נאר: איך פערשטעה נישט, פאר וואס איז משיח ביז איצט נישט געקומען? וואו זענען ערגיץ די פאר פערשווינען, וואס האלטען נאך אויף דעם קיום העולם? אדרבה, ווייזט זיי מיר, איך וואלט מיט זיי אביסעל בלק געלערנט, ענגאזיסטען אועלכע! וואס ווילען זיי, אז מיר זאלען צושטעהן צו זיי? צו זייער סעקטע „כולו זכאי"? ס'איז דאך א גע־לעכטער וויפיעל זענען זיי אינגאנצען? אויף די פינגער דאך צו צעהלען! ווייזט אויס, אז זיי האבען נאך דעם טעם נישט געפיהלט פון פאדאטקעס, שטייערן, פראטעסטען, באנקראטען, קריזיסען און גלאט צרות, וואס זיי האלטען זיך נאך אזוי פעסט! נור נישט געווארנט, וואס דארף איך זיך היצען! איך זאל אזוי זיכער זיין מיט אלץ, ווי איך בין זיכער, אז נישט היינט איז מארגען וועלען זיי אויך צושטעהן צו אונז, מ'דארף נור האבען געדולד אביסעל, און דאן... דאן איז כלו חייב און משיח וועט קומען.

דערווייל זייט פרעהליך יודען, די גאולה קומט, זייט נור גרייט אין וועג אריין.

ל. לערנער.

די איינציגע זארג

פון עלטערען איז אין דער ערשטער רייהע צו פערהיטען זייערע קינדער פון קראנקהייטען, וועלכע קומען געוועהנליך אין די קינדער־יאהרען. ווי מיר ווייסען פון דער פראקטיק איז די ערשטע ערשיינונג פון פערשידענע קראנקהייטען דאס שטייגען פון דער טעמפעראטור, אין אזעלכע פאלען דארף מען כורס־כל מעסטען די היץ מיט „קראמער'ס" פיהלבארען און זיכערען טערמאמעטער, כדי גלייך צו קענען אוועקשטעלן די היילונג אויף דעם ריכטיגען וועג.

ד"ר ל. ק.

ANALIZY

אורין, שפוק, קאלך, בלוט, מוטער־מילך, מאגען־זאפט־ אר״נל פיהרט אוים דער כעמיש־באקטעריאלאגישער לאבאראטאריום וועלכער געפינט זיך ביי דער אפטייק פון

Mag. M. ROTCEJGA Kalisz
Babina 27, ròg Nowej.

צווישען פרעמדע קברים

יחיאל פיינער

נאוועלע

1.

ווי א פערפאלנטע, פערסאפעטע חיה, איז דער צוג געלא־פען אין דער ליידינער נאכט אריין.

שנעל, שנעל, איז על געלאפען, אבער נאך שנעלער איז געלאפען סאבינעס הארץ.

פארטראכט אין מחשבות טרויעריגע, אומעטיגע, מיט צוויי אויסגעלאשענע אויגען, איז סאבינע געשטאנען ביים אפענעם פענס־טערל פון וואגאן און געקוקט אהין, אין דער דרויסענדיגער ווייטער שווארצקייט.

דארט אין די ווייטע ווייטקייטען, וואו עס הויעכט אזא גע־דיכטע פינסטערניש — האט די יוגענטליכע ענטפלעקונג געזעהן, ווי פערוועלקטע בלומען־פליטערלעך זענען אין איהר דמיון אויס־געשווימען ערנינערונגען פון לאנג, לאנג. פאר איהרע מיר־מאטע אויגען, האבען קינאמאטאגראפיש דורכגעשוועבט בילדער פון אמאל. דאמאלס, ווען זי סאבינקע איז נאך אזא יונגע און לעבענס־לוסטיגע געווען, דאמאלס, ווען איהר הארץ איז נאך נישט געווען אזוי ווי א חורבה פוסט און לעהר.

א שטילער זיפץ רייסט זיך פון אונטער איהר איינגעפאלענע ברוסט אפויר, באלד נאך איינער, זיי ווערען אבער פערשלינגען צווישען די ווילדע קולות, וואס עס לאזט פון זיך ארוים די שווארץ־טייוועלריגע מאשין.

ווער וואלט עס געווען גלויבען, אז פון דער אמאליגער שעהן־קאפריזנער סאבינע זאל אזוי גיך נור א בלייענער שאטען בלייבען נישטא מעהר קיין שפור. קיין זכר פון אמאליגער רחבות, א מידע, א פערעלטערטע פאר דער צייט, מיט א צוזאמענגע־בראכענעם קערפער פיהרט זי די באהן יעצט אם צום ועלבען ארט פון וואנען זי איז סך־הכל מיט אכט יאהר צוריק אזא שעהנע און בליענדע אוועק

זיינט דאמאלס, זענען שוין אכט יאהר פערפלאסען. אכט ביטערע יאהרען, פון ליידען און פיין, זענען דאס געווען ווי א לאנגע פערלישופטע שנור האבען זיי זיך ארום איהר האלז געווי־קעלט, און געפרעסט צום געשטיקט ווערען.

יעצט שטעהט זי ביים אפענעם פענסטער'ל, מיט א בלייך־יסורים'דיג פנים, פערזינקען אין טרויעריגע מחשבות, און מיט יעדען שפאן ערד וואס דער צוג לויפט אן, אלץ נערוועזער און צעטראגענער ווערט זי, אלץ העכער קלאפט ביי איהר דאס הארץ.

כאפט עפעס אזא ווילד־געהיימע שרעק זי ארום, בעת זי דערמאהנט זיך אין איהרע ליעבע עלטערן, וועלכע זי האט מיט יאהרען צוריק דארט איבערגעלאזט, פערביטערטע און פערצווי־פעלטע.

זי, סאבינא, האט דאך דורך דער גאנצער צייט נארנישט פון זיך געלאזט הערען, נישט געגעבען פון זיך גאר צו וויסען, האבען זיי עס איבערגעהאלטען? זי איז דאך ביי איהרע עלטערן א בת־יחידה געווען, אנ'אויג אין קאפ, דאס איינציגע גליק, טא האבען זיי כאטש געהאט כח איבערצוטראגען דאס פלוצלינג'דיגע פערשווינדען פון זייער איינציגע קינד?

און עס פיכטען זיך ביי איהר די אויגען, דאס פנים פער־קרומט זיך אין א רחמנות'דיגען געוויין.

אינסטינקטיוו בייגט זיך ביי איהר שוואכע ביינערדיגע האנד.

אָ, ווען זי קען נקמה נעמען אין דעם געמיינעם שארלאטאן, וועלכער האט זי אזוי ביטער אפגענארט, ארויפגעקומען צו זיי אין שטעדטעל און זי געפאנגען מיט זיינע גרויס־שטאדטישע מאניערען איהר געמאהלט א גליקליכע צוקונפט, און לסוף אזוי מערדערליך אפגענארט.

ליבע מוטער — טירמעלט סאבינא אין דער שטיל צו זיך — וויפיעל כ'האב אלץ נישט געזינדיגט ענטגעגען דיר, ווי אונ־ברחמנות'דיג כ'האב מיך אלץ נישט אויפגעפיהרט ענטגעגען דיר — וועסט מיך אבער אנקוקען וועסט מיר אלץ מוחל זיין, ווייל מיין שטראף האב איך שוין פון נאט בעקומען, מיין יוגענקער קערפער האט שוין אזוי פיעל צער געליטען, יעצט בין איך צוריק א ריינע, אנ'אויסגעמאטערטע, איך פאהר טאקע אהיים.

אזוי פרובט סאבינא בערוהיגען איהרע צורייצטע נערווען, און איהר הארץ טיאַלקעט צום טאקט פון רעלסען־לויף:

אהיים... אהיים — — — — — — —
— — — — — — — — — —

אינדרויסען האט שוין נענראָהט א תחילת טבת'דיגער בע־גינען.

דארט ווייט־ווייט אויפ'ן הימעל נאהנט צו דער ערד האט זיך בעוויזען א העלער פאס.

ווער ווייסט ווי לאנג סאבינא וואלט אזוי געשטאנען אין געוועבט איהרע הלומות, אז אט, אט וועט א סוף נעמען צו איהרע ליידען, זי פאהרט דאך צוריק צו איהרע עלטערן, ווער ווייסט ווילאנג סאבינא וואלט אזוי געשטאנען ווען נישט דער פערשטוי־בענער פייף פון לאקאמאטיוו, א סימן א סטאציע קומט אן.

א הייזעריגע נישט אויסגעשלאפענע שטימע האט דורכגע־שניטען די שווייגענדע פריהמארגען־לופט ווי מיט א סליחות־טאן:

סלא־קין — — —

א לייכטער ציטער איז דורך סאבינעס קערפער, עס איז דאך דער נאמען פון איהר שטעדטעל, גיך און נערוועז האט זי א כאפ געטהון איהר וואליזקעלע, און מיט איילעניש זיך געלאזט לויפען צו איהר אמאליגער ווארימער היים, דארט ווי זי האט מיט איהרע עלטערן מיט אכט יאהר צוריק איבערגעלאזט פערלאזענע.

2.

אין א שפעטען ווינטער'ריגען אווענט איז עס געווען, א שניי־זאווערוכע האט געפלינדערט פון אלע זייטען הפקר'דיג, דער ווינטער האט געדרעהט זיילען שניי אין דער הויך שפילעריג און דערביי זיך יאמערליך צופייפט מיט ווילדע הארצרייסענדיגע יללות.

דאמאלט האט אויפ'ן שאסע זיך ארויסגעשלייכט א שווארצער שאטען, מיט פוילע טריט האט ער זיך דערווייטערט אויס פון שטעדטעל, געפלאנטערט זיך אויפן טראקט וואס פיהרט צום בית־

די היגע שפיטאלען ווערען שוין געהערט צום פאוויאטאווען סימיק אויך!...

יעם לעצטען מאנטאג איז ענדליך ערלעדיגט געווארען די שפיטאל־פראגע. דער שטאדט־ראט האט אראפגעווארפען פון זיינע פלייצעס די שפיטאלען, וועלכע ער האט אויסגעהאלטען ביז יעצט. די שפיטעלער גיהען איבער צו א ספעציעלען פעראיין און זיי וועלען זיין פאר'ן גאנצען פאוויאט. די שטאדט גיט הערויף דעם ווערט פון די שפיטאלען אין 200 טויזענד זל. און 200 טויזענד זל. אין פונטים דארף געבען דער פאוויאטאווע סעימיק.

צי דאס וועט זיין א טובה פאר'ן יודישען שפיטאל, וועגען מיר שטארק מסופק. כאטש עס איז אנגענומען געווארען א בעשלוס דאס זאלען פערבלייבען די יודישע אנגעשטעלטע און די יודישע קיך. געשלאסען זענען אבער שוין בעקאנט חי זיי ווערען אויסגעפיהרט...

די יודישע ראטמענער מוזען דעריבער בלית־ברירה זעהען צו האבען א גרעסערע פארשטעהערשאפט אין שפיטאל־ראט, וואס וועט זיין די אפגעהענדיגע אינסטאנץ פון די שפיטעלער אום צו דערהאלטען די יודישע סביבה אין יודישען שפיטאל.

דער יודישער שפיטאל איז היינט גלענצענד אויסגעשטעלט מיט אלע מאדערנסטע איינריכטונגען. ער ציילט היינט 72 קראנקע און איז טאטערהאפט אויסגעשטעלט. עס געפינט זיך א קאנצעלאריע, פאלוקס, ספעציעל מאדערנע קעסלען צו די וואנעס, וואס גיבען ווארים וואסער אין פערלויף פון איין מינוט. א גרויסער מאדערנער אפעראציע־זאל און א ספעציעלען זאל אויף אפא־טייקעס. אין דער צווייטער זייט געפינט זיך בלויז די פריוואט אפטיילונג מיט א ספעציעלען געבער־צימער. א גאז־קיך לויט דער לעצטער טעכניק. דאס ריינקייט גלאנצט פון אומעטום ארויס. א גאנץ סך האט אין דעם מיטגעהאלפען דער יעצטיגער אורינאטאר דר. ראדוואן און די חירורגין פרוי' בזיהינג.

ווי לאנג דער דעריבער ליגען אין זינען די יודישע ראטמענער דער גורל פון דעם יודישען שפיטאל.

די זיצונג עפענט פרעזעס קאהאלעווסקי און לייענט פאר עם טאג־ארדנונג, וועלכע בעשטעהען פון 2 פונקטען: דאס בע־טראכטען דעם פרעלימינאר־בודושעט און בעשטעטיגען דעם אוסטאוו פאר די שפיטעלער.

ראטמ. סאבאלעווסקי לייגט פאר צוערשט צו בעהאנדלען דעם אוסטאוו פאר די שפיטעלער. לאוניק העבער איז דאגעגען, ווייל דער בודושעט האט שוין געדארפט פארטיג זיין ד. 1 לוטי און דעם אוסטאוו פאר די שפיטעלער איז צייט ביז 1 קוויעציען. די פוילישע ראטמענער ניט עס אבער אין לעבען עס זאל היינט בעטראכט ווערען די פראגע פון די שפיטעלער.

דער שטאדט־פרעזידענט שאראס ווייזט אויף דעם נוצען פאר דער שטאדט מיט דעם אנערקענען די שפיטעלער. די שטאדט איז ארים, האט נישט אזויפיל געלד זיי אליין אויסצוהאלטען. און דעריבער איז עס זעהר געוואונשען פאר דער שטאדט.

ראט ערשטע וארט בעקומט ראטמ. פאטאשעק (נ. פ. ר.) וועלכער ווייזט אן אויף פערשידענע אונארדענונגען אין די שפיטע־לער, אזוי צ.ב.ש. נעמט דר. ראדוואן אויף עטליבע שעה א טאג פון שפיטאל־פערסאנאל צו זיינע ארבעטען אין דער הירורגישע איבערלאזענדיג די ארבעט פון די שפיטעלער פאר'ן טעכנישען פערסאנאל. די קראנקע ווערט גע'עצה'ט זיך צו פערשרייבען אין דער הירורגישע, ווי זיי וועלען בעסער בעהאנדעלט ווערען. די שפיטעלער וועלען דעריבער זיין נור פאר די ארימע פראלעטארישע מאסען. דער פארזיצער רייסט איהם עטליבע מאל איבער ווייל עס איז נישט צום סדר־היום. ער ערקלערט, כדי א סוף צו מאכען צו דעם אלעם וועט ער שטימען פאר'ן סטאטוט.

לאוניק מאצעיעווסקי וויל זיך ריינוואשען פון די בעשולדי־גונגען געגען איהם. ער פערלאנגט דעריבער די קאמיסיע וואס איז בעשטומט געווארען זאל זיך ענערגיש נעמען אויסצופארשען, ווייל ביז היינט טוט זי גארנישט.

אין נאמען פון יודישען „קאלא" לייגט פאר ראטמ. אדער צוצוגעבען צום סטאטוט א פונקט דאס אין יודישען שפיטאל זאל בלייבען א יודישע קיך מיט יודישע בעדינטע. לאוניק העבער קלערט אויף דאס בײם בעהאנדלען דעם סטאטוט דארף דער פאר־שלאג אנגענומען ווערען דורכ'ן שטאדט · דאס אלס א גאנצער סטאטוט.

ראטמ. גלאנצערטיק וואונדערט זיך פארוואס מען האט דאס פעהטענען געשאצט נור אויף 200.000 זל. ווען עס איז א סך מעהר ווערט. די צאהל פערטרעטער מצד דער שטאדט אין שפי־טאל־ראט איז א קליינע, ער גלויבט העכער נישט אין די הבטחות וועגען דערהאלטען די יודישע פארם אין יודישען שפיטאל. ער ווייזט אן אויף דעם טיבאק־מאנאפאל וועלכער איז ארויסגעריסען געווארען פון יודישע הענד, ער וועט דעריבער שטימען געגען אנ־נעמען דעם סטאטוט.

ראטמ. האנציגער ערקלערט אויב עס רא אין סטאטוט א פאראנהאף האט דער שפיטאל־ראט קען ליקווידירען אנ'אבטיילונג לויט זיין איינזעהן קען דאס אפשר שאדען ברענגען דעם יודישען שפיטאל. וועלען די יודען זיך דעריבער בעוואהרענען מיט דעם פארשלאג פון ראטמ. אדער.

עס העהען פאך דר. מיללער וועגען דערהאלטען דעם כא־ראקטער פון יודישען שפיטאל מיט א פארשלאג צו צוקאאפטירען איין יוד אין שפיטאל־ראט.

ראטמ. צאמבער פערלאנגט אפצושאצען דעם ריכטיגען ווערט פון די שפיטעלער.

ראטמ. אולריך רעדט וועגען דער ביז יעצטיגער און ווייטער־דיגער טאלעראנץ לגבי יודען (טאלעראנץ און העכט זענען צוויי זאכען).

לאוניק העבער זעהט נישט קיין גרויסע גליקען אין דעם געשעפט בפרט ווען דער צווייטער שותף, דער סיימיק, וואס דארף געבען 200.000 זל. האט נאך ביז היינט גארנישט געגעבען.

פרעזעס קאהאלעווסקי לייגט פאר א צונויפ־פארשלאג וועגען דעם רעכט פון די פונקציעס אין די שפיטעלער און צו דערהאל־טען אין יוד. שפיטאל א יודישע קיך מיט יודישע בעדינטע.

געגען גאנצען אוסטאוו שטימען בלויז „בונד" און „פ. צ."

לאוניק העבער איז נישט אנוועזענד בעת דער אבשטימונג.

עס ווערט געמאכט א הפסקה פון 15 מינוט אום שפעטער צו בעטראכטען דעם בודושעט. בעת דער הפסקה איז א גרויסער טייל ראטמענער אהיים געגאנגען און דער פארזיצער שליסט א פיטעל איינם די זיצונג צוליעבן פעהלען א קווארום.

וויכטיג פאר ברוכלײדענדע!

פרעגט ביי הערט־דאקטוירים, וועלען זיי אייך זאגען, דאס אויב איהר הילט פערהיט זיין, או דער ברוך זאל זיך אייך נישט פערערגערן, זאלט איהר זיך ווענדען צו א ספעציאליסט און איהר וועט קענען אויסלעבען אייערע יאהרען אהן אפעראציע ווען איהר וועט בענוצען די ניי־מאדערנסטע ברוכבענדער צו בעקומען ביי

Skład Apteczny CH. JUWEN, ul. Nowa 5

עלטן...

דער שווארצער שאטען, איז געווען די אמאליגע שעהנע סאבינא.

יעצט געהט זי אויפ'ן קבר פון איהר מוטער וואס איז שוין לאנג טויט.

ווען איהר איינציג קינד איז טויט, דעם פעטערען סטורענט אורעך האט זי אנגעהויבן קרענקען, יאשע איהר דיכער מאן האט זיינע געשעפטען פערנאכלעסיגט, נישט אפגעטרעטען פון קראנקען בעט, האט מען איינגעוויי אויספערקויפט חפצים פון שטוב — — ביז מען האט אין שטעדטעל אנגעהויבען בשתיקה זאמלען נדבות, פאר דעם אמאליגען שענסטען נגיד פון שטעדטעל ר' יאשע.

לאנג האט נישט געדויערט, אין א שטילען פארטאג האט די קראנקע איהר נשמה אויסגעהויכט.

ר' יאשע איז פאר צער און בושה אוועק אין דער גרויסער וועלט אריין. אוועקגיט איז פון דעם שעהנעם הויז, וואס האט אמאל אין פראכט געגלאנצט, נור א וויסטע חורבה געבליבען.

היינט ווען סאבינא איז געקומען אהער, האט זי געטראפען פרעמדע מענשען וואוינען אין זייערע שטובען, און זי האט מען געשיקט אויפ'ן קברות צו איהר מוטער.

א נחינם האט זיך געעפענט פאר סאבינען, און געברענט מיט העלישע פייערן, ווי א בלעטעל פון א פערוועלקטער בלום וואס דער ווינט פערטראגט ווהין, אזוי האט זי זיך געשלעפט צום קבר פון איהר מוטער, וואס איז דורך איהר אזוי פריהצייטיג פון דער וועלט אוועקגעריסען געווארען.

זי האט פון צרות מעהר נישט געוויינט, נור איהרע אויגען האבען זיך וואהנזיניג צופלינט, און זי האט זיך אנגעצונדען אלע חיילע א פייערל — יעגט פייערל פון משוגעת.

3.

לאנג, לאנג, האט אין זיך נאך סאבינא געשלעפערט צווי־שען די קברים און מצבות, א גאנצע נאכט, ביז דער מארגענ־שטערן איז אריסגעטאנצען, רעטאלט איז זי געפאלען מיט א פערשטיקטען קוויטש אויף א פרעמדע מצבה און דארט איהר צווייטע נשמה אויסגעהויכט.

צו די יודישע ראטמענער!

חשובע ראטמענער!

צי האט איהר זיך אמאל פערטראכט אין די ארימע קראנ־קע, וועלכע קומען נאך הילף אין אמבולאטאריום פונ'ם פוילישען שפיטאל?

ווען א יודישער קראנקער קומט מיט דער רעצעפט פון דאקטאר אין די אפטייק פון שטאדטישען שפיטאל, וועלכע געפינט זיך אין „שוו.‚טרויצע". פרעגט מען איהם קודם־כל צו וועלכע רעליגיע ער געהער. און ווען דער מאניסטראצקי אנגעשטעלטער דערהערט אז ער איז א יוד, שטעלט מען איהם פערשידענע פרא־גען וואס זיין בעשעפטיגונג איז און פון זיינע עלטערן און קינדער. איינער ענטפערט א שניידער. עס איז גראד געווען א מיידעל, האט זי געענטפערט אז זי איז „א בעל עגלות" א טאלטער. עס איז אויך גראד געווען אנ'עלטערער יוד, האט ער געזאגט, אז ער האנדעלט מיט א ביסעל קאלאניאל אויפ'ן טארג, האט זיך דער מאניסטראצקי אנגעשטעלטער אוועקגערעגט און קיינעם קיין מעדע־צין נישט געגעבען, איבערינעם ברענגט א קוויט פון די גטינע, דאס איהר זענט אהים וועט איהר קריגען.

פערשטעהט זיך אז מען הייסט געהן, געהט מען — קומט מען אין די יודישע גטינע, הייסט מען פון דארט געהן צום ערע־זעם ערשט צוריק אין שפיטאל. שטעלט אייך פאר ווען א מענש קומט זיך רעטען, הייסט מען איהם לויפען און ברענגען פערשי־דענע פאפירען און אויך ווערט ער מעהר פערשעמט וויפיל די גאנצע רעצעפט מיט'ן דאקטאר קאסט.

ווען עס קומט אבער א קריסט, הערט ער נאר אנדערש אויפגענומען, מען זאגט איהם „פראשע פאן פאזוואלי" און ער ווערט באלד ערלעדיגט, דעריבער איז דער חוב אויף די יודישע ראטמענער די פראגע אין שטאדט־ראט צו בעריהרען.

בעטראכט אייך מעהר ערנסט, ווייל די זאך איז זעהר וויכטיג.

א. וויטקאווסקי.

געשטארבען א יוד. יונגערמאן

שבת פאר נאכט, ווען פערוואמעלטע יונגעלייט האבען פער־לאזט די וואוינונג פונ'ם ה' לאפירעס אויף טשאשקאווסקא, זענען איינינע קריסטליכע כוליגאנעס בעפאלען דעם ה' יאקובאוויטש און מיט א מעסער איהם פערוואונדעט אין דער פלייצע. דעם ה' יאקובאוויטש האט מען אפגעפיהרט אין יודישען שפיטאל. די כוליגאנעס זענען ארעסטירט.

געווען איז עס אזוי

מיר האבען געשריבען וועגען אינצידענט ביי דער לויה פון ה' מיכל קלאפער, ווייזט זיך ארויס, דאס דער גבאי פון „חסד של אמת" האט פריהער ערלויבט דעם ה' פריהע, דאס מיטגלידער פון דער חברה קרישא זאלען דעם ארון טראגען. אזוי דאס דער אינצידענט איז געווען מחמת דער שולד פון „חש"א" מיטגלידער, בכלל האט ה' פרידע איז דער זאך קיין אנטייל נישט גענומען.

דער וואוקס פון די קרן קימת לישראל־הכנסות אין פוילען

פון דער קק"ל־צענטראלע אין פוילען האבען מיר דער־האלטען א ערגליי־פונגס־טאבעלע פון די קק"ל־הכנסות אין די לעצטע 6 יאהר, זייט תשרי תרפ"ה און מיט בעפרידיגונג שטעלען מיר פעסט א בעדייטענדע עליה פון די הכנסות אין די ערשטע 4 חדשים פון יאהר תר"ץ לגבי די זעלבע חדשים פון די פאריגע יאהרען.

די אלגעמיינע הכנסה פון די חדשים תשרי—טבת תר"ץ בעטרעפט די רעקארד־סומע פון 393.813.42 זל; פאר די זעלבע 4 חדשים אין יאהר תרפ"ה איז געווען די הכנסה 347.532.34 זל.; אין יאהר תרפ"ו איז געווען 357.361.80; אין יאהר תרפ"ז — 235.017.08 זל.; אין יאהר תרפ"ח — 200.988.20 זל.; אין יאהר תרפ"ט — 275.015.99 זל.; — ד.ה. או די היי־יעהריגע הכנסה פון די ערשטע 4 חדשים איז געשטיגען מיט קרוב 30 פראצענט לגבי דער הכנסה אין די זעלבע 4 חדשים אין דעם פאריגען יאהר (תרפ"ט).

לויט די חדשים געהט די הכנסה לויט דער פאלגענדער סדרנה: תשרי (אקטאבער) 87.487.21 זל.; חשון (נאוועמבער) 212.538.52 זל.; כסלו (דעצעמבער) 72.349.17 זל.; טבת (יאנו־אר) 121.438.52 זל. די ראזיגע ציפערן בעווייזען אמבילמסטען די װאַרימע בעציהונג פון די יודישע מאסען צום קרן־קימת־לישראל. נעהמענדיג אין אכט, אז די הויפט־הכנסות זיינען קומען פון פאלקס־מאסען, וואס די איבערגעגעבענע פריינד פון קק"ל ברענגען צונויף פון די פערשידענע שיכטען פון יודישען פאלק.

די נייעסנגרינקייט אויפטוקיטען וואס שנעלער דעם ארץ־ישראל'דיגען בארען פון פרעמדע בעזיץ און שאפען גרעסערע באדען־רעזערוען פאר א פערשטארקטער עליה איז נאך מעהר פערשטארקט געווארען נאך די לעצטע בלוטיגע געשעהענישען אין ארץ־ישראל און דעריבער דארף מיט צופרידענהייט אויפגע־נומען ווערען דורך יעדען פריינד פון גאולת־הארץ די ידיעה וועגען דער עליה פון די קק"ל־הכנסות און ס'איז צו האפען, אז די יודישע געזעלשאפט וועט אויך ווייטער אונטערשטיצען מאטעריעל דעם פאנד, וואס שאפט דעם באדען פאר'ן יוד. פאלק.

פערגלייכונגס־ליסטע פון די ק"ק־הכנסות אין פוילען פאר די חדשים תשרי – טבת אין די יאהרען תרפ"ח—תר"ץ

אין יאהר תרפ"ה: אקטאבער – 91707.73, נאוועמבער – 117104.81, דעצעמבער – 55305.34, יאנואר – 83414.26, ס"ה: 347532.34.

אין יאהר תרפ"ו: אקטאבער – 117880.13, נאוועמבער – 61391.04, דעצעמבער – 90580.58, יאנואר – 87510.05, ס"ה: 357361.80.

אין יאהר תרפ"ז: אקטאבער – 59332.50, נאוועמבער – 49706.90, דעצעמבער – 68061.69, יאנואר – 57916.99, ס"ס: 235017.08.

אין יאהר תרפ"ח: אקטאבער – 54681.63, נאוועמבער – 47638.65, דעצעמבער – 41206.42, יאנואר – 57461.50, ס"ה: 200988.20.

אין יאהר תרפ"ט: אקטאבער – 86305.48, נאוועמבער – 63285.76, דעצעמבער – 71157.30, יאנואר – 64867.45, ס"ה: 285715.99.

אין יאהר תר"ץ: אקטאבער – 87487.21, נאוועמבער – 112538.52, דעצעמבער – 72349.17, יאנואר – 121438.52, ס"ה: 393813.42.